

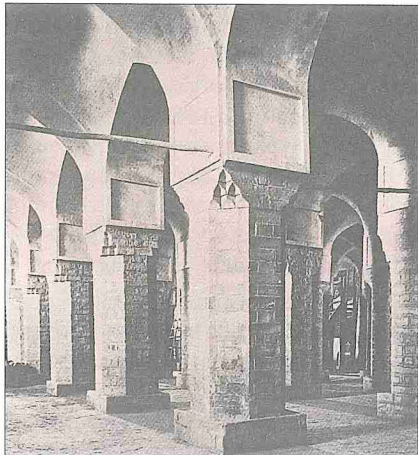
Bugünkü Hûzistan halkı Arap, Fars ve Türkler'den oluşmaktadır. Dağlarda ekseriyetle İranî Lûr aşiretleriyle (Feylî, Kûh-Gîlûye, Mâmesânî) kendilerini Tay kabilesinin ahfadı sayan Arap aşiretleri (Benî Kâ'b, Benî Temîm, Benî Lâm, Benî Taraf) yaşamaktadır. Buraya göç etmiş Porsukoğlu ve Avşar Türkmenleri'nin bugünkü durumu bilinmemekle birlikte Şüster bölgesinde Gündüzlü, Ağaçarî kasabası civarında da Ağaçarî aşiretleri ve ayrıca çeşitli merkezlerde yerleşmiş birçok Türk bulunmaktadır. Kısmen Türkçe konuşan Ağaçarî ve Gündüzlü aşiretleri dışında (1966'daki nüfusları 10.000 kadar; bk. Bainbridge, s. 148) Hûzistan'la ilgili bir resimden Kaşkay Türkleri'nin de mevcudiyetleri öğrenilmektedir (Abdülhüseyn-i Saîdiyân, s. 517). Diğer taraftan Farsça konuşan kalabalık Bahtiyârî kabilesinin de aslen Türk olduğu tahmin edilmektedir. Halkın çoğunluğu Şîî inanisindedir; ancak az oranda Sünnî ve Huveyze dolaylarında Mandefî kabilelere de rastlanır. Dizfûl-Hürremâbâd yolu üzerindeki Şahzâde Ahmed Türbesi, bölgedeki eski dinlerden ve aşırı Şîîlik'ten etkilenen Ehl-i Hak mensupları için en önemli ziyaret yerlerinden biridir. Az sayıda yahudi ve hıristiyanın da bulunduğu (İrânşehr, I, 581, 582) Hûzistan bölgesinin bugünkü yüzölçümü 66.532 km² olup nüfusu 3.746.772'dir (1996; bk. *The Middle East and North Africa* 1997, s. 483).

BİBLİYOGRAFYA :

Belâzürî, *Fütûh* (Fayda), bk. İndeks; Yâkût, *Mu'cemû'l-büldân*, II, 404-405; İbnü'l-Esir, *el-Kâmil*, bk. İndeks; Kalkaşendî, *Subhu'l-a'sâ* (Şem-

seddin), IV, 340-345; Zekeriyâ Kazvîni, *Âşârü'l-bilâd*, Beyrut, ts. (Dâru Sâdir), s. 194, 232, 281, 302, 341, 358, 368, 417; Müstevfî, *Nûzhetü'l-kulûb* (Strange), s. 109-113; Celalzâde, *Tabakâtü'l-memâlik*, vr. 272^b; Derviş Paşa [Mehmed Emin], *Tahdîd-i Hudûd-ı İrânîyye*, İstanbul 1286; *Delîlül-Hâlic* (Târih), III-V, tür.yer.; Rızâ Şah, *Sefernâme-i Hûzistân*, Tahran 1303 hş.; Fahreddin Şevket, *İran*, İstanbul 1923, s. 146; *Tahran Ateşe Militerliği Raporu*, Ankara 1928, s. 140-141; Ahmed-i Kesrevî, *Târih-i Pânşadsâle-i Hûzistân*, Tahran 1313 hş./1934; San'an Azer [Mehmet Sadık Anan], *İran Türkleri*, İstanbul 1942, s. 12 ve sonundaki harita; R. Furon, *İran* (trc. Galib Kemali Söylemezoğlu), İstanbul 1943, s. 35-36; M. Ali Şüşterî, *Târih-i Coğrafyâ-yi Hûzistân*, Tahran 1331 hş./1952; M. G. S. Hodgson, *The Order of Assassins*, The Hague 1955, s. 47, 76, 85, 97; Ahmed-i Hüseyin Adl, *Âb u Hevâ-yi İrân*, Tahran 1339 hş./1960, s. 102 vd.; Bekir Kütükoğlu, *Osmanlı-İran Sıyasî Münasebetleri 1578-1590*, İstanbul 1962, s. 169-178; *İrânşehr* (nşr. Unesco), Tahran 1963, I, 581, 582, 754, 1223-1225; II, 1354, 1361, 1367; Hüseyin Emin, *Târihü'l-İrâk fi'l-âşri's-Selcûkî*, Bağdad 1385/1965, s. 19, 95, 102, 109, 160, 262; *Fihrist-i Binâhâ-yi Târihî ve Emâkin-i Bâstânî-yi İrân*, Tahran 1966, s. 80-86; *CHIr.*, I, tür.yer.; V, 112; Artuk, *İslâmî Sikkeler Kataloğu*, II, bk. İndeks; R. Ghirshman, *Persia*, London 1971, s. 30-31; Mîhrâb-ı Emîrî, *Hûzistân*, Tahran 1350 hş./1971; E. Fodor - W. Curtis, *Fodor's Islamic Asia*, The Hague 1974, s. 257 vd.; Ahmed-i İktidârî, *Diyâr-ı Şehriyârân*, Tahran 1975; a.mlf., *Hûzistân u Kûhgîlûye u Mâmesânî*, Tahran 1359 hş./1980; a.mlf., "Behbahân", *EIr.*, IV, 94-96; Hudarî, *Muâharât: Ümeviyye*, s. 221 vd.; A. V. Pope, *A Survey of Persian Art*, Tahran 1977, I, 696-701; II, 1227-1230, 1467; M. Taki Han Hakim, *Genc-i Dâniş*, Tahran 1366, bk. İndeks; P. Beaumont v.dğr., *The Middle East*, New York 1985, s. 467-469; G. Cornu, *Atlas du monde arabo-islamique*, Leiden 1985, s. 35-38; İrec Afşar, *Nigâhî be-Hûzistân*, Tahran 1366 hş.; A. Gresh - D. Vidal, *Ortadoğu* (trc. Hamdi Türel), İstanbul 1991, s. 77; M. Hasan Kâvûsî, "İrânşinâsî ve Ehemmiyyet-i Târihî-i Hûzistân", *Mecmû'a-i Makâlât*, Tahran 1371 hş., s. 293-304; M. Bainbridge, *The Turkic Peoples*, London 1993, s. 148; P. Schwarz, *Iran im Mittelalter* (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1993, s. 389-445; Abdülhüseyn-i Saîdiyân, *Serzemîn u Merdüm-i İrân*, Tahran 1416/1995, s. 452-517; Yûsuf Azîzî, *el-Kabâ'il ve'l-âşâ'irü'l-'Arabîyye fi Hûzistân* (trc. Câbir Ahmed), Beyrut 1996; Hasan ed-Düceyî, *el-'Alâkâtü'l-'Irâkiyyetü'l-'İrânîyye hilâle hamse kûrûn*, Beyrut, ts. (Dârü'l-Hüdâ), s. 493, 509, 527; *The Middle East and North Africa* 1997, London 1997, s. 483; B. Ingham, "Urban and Rural Arabic in Khuzistan", *BSOAS*, XXXVI (1973), s. 533-553; Hasan Abdülemîr Muhyiddin el-Câbirî, "Hûzistân", *et-Tevhîd*, sy. 80, Kum 1416/1996, s. 120-137; Cl. Huart - Mirza Bala, "Hûzistan", *IA*, V/1, s. 624-626; R. M. Savory, "Khuzistan", *EI²* (Ing.), V, 80-81; a.mlf., "Khurramshahr", a.e., V, 65-66; "Hûzistân", *DMF*, I/2, s. 925-926; K. Schippmann, "Archeology", *EIr.*, II, 298-300; a.mlf., "Bard-e Neşanda", a.e., III, 761; X. de Planhol, "Bandar-e Mahşehr", a.e., III, 688; Perviz Varjâvand, "Dâniâl-e Nabi", a.e., VI, 659; Colin Mackinnon, "Dezfûl", a.e., VII, 351.

RECEP USLU

Şüster Cuma Camii'nin içinden bir görünüş / Hûzistan

HUZÛR (الْحُزُور)

Halktan gâib olan sâlikin Hakk'ı kalbinde hazır bulması anlamında tasavvuf terimi (bk. GAYBET).

HUZÛR (الْحُزُور)

Küçük yaşta hadis meclislerinde bulunmak anlamında terim.

Sözükte "bir yere gitmek, bir yerde bulunmak" anlamına gelen huzûr kelimesi, hadis terimi olarak talebenin henüz ergunluk çağına gelmeden bir âlimin hadis yazdırdığı meclislere katılması veya bir başkası tarafından götürülmesi suretiyle o meclislerde bulunması demektir. Bazan ihzâr fiili kullanılarak (uhzıra) râvinin çocukken başka bir kişi tarafından hadis meclisine götürüldüğü belirtilir. Buna göre ricâl kitaplarında bir râvi hakkında, "Falancanın hadis meclislerinde hazır bulundu" denilmişse bu, o kişinin sözü edilen muhaddisin hadis meclislerine henüz çocuk yaşta iken gittiğini veya başkası tarafından götürüldüğünü ifade eder.

İbnü's-Salâh'a göre hadis dinlemeye başlama yaşı beşdir. Bununla birlikte kendisine söyleneni anlayabilecek, sorulara mantıklı cevap verebilecek kadar zekâ düzeyi gelişmiş bir çocuğun beş yaşın altında da olsa bu meclislerde bulunması mümkündür. Böylece çocuğun derslerin bereketinden faydalanması ve bulduğ çağına girip rivayet ehliyetini kazandıktan sonra da rivayetine izin (icâzet) aldığı hadisleri rivayet etmesi sağlanmış olmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadis*, s. 117; Süyûtî, *Tedribü'r-râvî*, II, 24; Mücteba Uğur, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, Ankara 1992, s. 107.

MÜCTEBA UĞUR

HUZUR

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın (ö. 1962)

Osmanlı kültür, medeniyet ve müzikisi çevresinde Cumhuriyet aydınının kimlik problemlerini ele aldığı romanı.

Konusu II. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde İstanbul'da geçen *Huzur*, ön plandaki kahramanlarından İhsan, Nuran, Suad ve Mümtaz'ın adlarını taşıyan